

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг Қарори
ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ «РЕСПУБЛИКАДА УЙ-ЖОЙ ҚУРИЛИШИНИ РАҒБАТЛАНТИРИШ ВА РИВОЖЛАНТИРИШГА ОИД ЧОРА-ТАДБИРЛАР ТЎҒРИСИДА» 1994 ЙИЛ 5 МАРТДАГИ 774-СОН ФАРМОНИНИ АМАЛДА РЎЕБГА ЧИҚАРИШ МАСАЛАЛАРИ ҲАҚИДА

Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Республикада уй-жой қурилишини рағбатлантириш ва ривожлантиришга оид чора-тадбирлар тўғрисида» 1994 йил 5 мартдаги 774-сон Фармони асосида қарор қилинди.

1. Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликлари, ички ўй муҳтадаги қишлоқ ҳўжалиги вазирлиги, бошқа манфаатдор вазирликлар ва идоралар билан биргаликда қорхоналар, ташиқлотлар ва муассасаларнинг бўш ва самарасиз фойдаланиётган ер майдонлари ҳисобига янги тартибда ва кооператив асосида уй-жой қурилиши ер фондини шакллантириш назарда тутган ҳолда аҳоли ишайдиған жойларда, шунингдек, йирик шаҳарларга туташиб кетган ҳудудларда ер майдонларини қайта рўйхатдан ўтказсинлар. Ушбу масала юзасидан тақлифларин Вазирлар Маҳкамасига 1994 йил 1 июнга қадар киритсинлар. Бош вазирнинг ўринбосари К. Н. Тулаганов бу тақлифларни умумлаштириш ва республика ҳўкуматиинг қўриқчиини учун тақдим этсин; уч ой муҳдатда Ўзбекистон Республикаси Давлат архитектура ва қурилиш қўмитаси билан биргаликда янги тартибдаги уй-жой қурилиши даҳаларини жойлаштиришнинг ҳисобига олган ҳолда аҳоли ишайдиған жойларнинг бош режаларига, муҳандислик инфраструктураси схемаларига тузатиш киритсинлар; янги тартибдаги қурилиш устидан архитектура-қурилиш назоратини таъминлаш архитектура ва шаҳарсозлик ҳудудий бошқармаларига юклатилин; давлат мулки объектларини давлат тасарруфидан чиқариш ва хўсуслилаштиришдан ҳамда уй-жой қурилишини учун ер участкаларидан фойдаланиш ҳўкуқи берилганлиги учун туловдан тушадиган маблағларнинг камиди 50 фоизини аҳолининг ижтимоий таъминланмаган қатламлари учун уй-жой қурилиши ва янги тартибдаги ҳамда кооператив уй-жой қурилиши даҳалари муҳандислик коммуналқияларини маблағ билан таъминлаш бўйича махсус ҳисобга ўтказсинлар. Маблағ билан таъминловчи банклар қайд этиб ўтилган мақсадлар учун махсус ҳисоблар очсинлар ҳамда маблағлардан мақсадли фойдаланиш устидан назорат ўрнатсинлар; пайдо бўладиган масалаларни тезда ҳал этиш мақсадида янги тартибда ва кооператив уй-жой қурилишининг қандай бораётганлигини йилининг ҳар чоракдаги қўриб чиқсинлар ҳамда уларни ҳал этишда турарчилик ва сансалорлик ҳолларига йўл қўйётган шаҳарларга нисбатан қаттиқ назорат қилинсин; қўриқсинлар.

2. Ўзбекистон Республикаси Давлат архитектура ва қурилиш қўмитаси ҳокимликлари, маблағ билан таъминловчи банклар билан биргаликда 15 кун муҳдатда, янги тартибдаги уй-жой қурилишининг бошланғичи билан боғлиқ ташкилий масалаларнинг бутун мажмуини ҳал этиш бир ой муҳдатда таъминлашни кераклигини эътиборда тутган ҳолда, янги тартибдаги уй-жой қурувчиларнинг аризаларини қўриб чиқсин, ер актрлиги, лойиҳа-смета ҳужжатларини ишлаб чиқсин, банк кредитларини олиш тартибиди тўғрисидаги йўриқномани тайёрласин ва тасдиқласин.

3. «Ўзистикбоблат» Давлат қўмитаси ва Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги ҳар йили марказлаштирилган сармоя маблағлари ва республика бюджетиди истиқболларини белгилашда аҳолининг эҳтиёжманд қатламларини, кам таъминланган ва қўпол болаи оилаларни, пенсияерларни, уруш ва меҳнат фахрийларини давлат томонидан қўллаб-қувватлаш ва ижтимоий ҳўмоқ қилиш учун уй-жой қурилишига лимитлар ва маблағларни назарда тутсинлар.

Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги «Ўзистикбоблат» давлат қўмитаси тақсимотини ҳисобга олган ҳолда 1994 йилда янги шу мақсадлар учун республика бюджетидан Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликларига 90 миллион «сўм-купон» ажратсин.

4. Ўзбекистон Республикаси Давлат архитектура ва қурилиш қўмитаси ҳокимликлариинг буюртма-номаиари бўйича:

1994 йилда ҳўсуеий уй-жой қурилиш бўйича энг яхши лойиҳалар, каталоглар асосида табиий-иқлим шароитлари ва миллий ҳўсуеийларни ҳисобга олган ҳолда лойиҳалар ишлаб чиқилини;

қўп қаватли уйларнинг биринчи қаватларида савдо ва хизмат қўрсатиш соҳаси объектларини уйнинг умумий майдонининг 10 фоизигача бўлган ҳажимда жойлаштиришнинг ҳисобга олган ҳолда намунавий лойиҳаларга тузатиш киритишнинг ёки янгиликларини ишлаб чиқилини таъминласин.

5. Марказий банк, «Ўздекҳўқурилишбанк» ва «Ўзэканотқурилишбанк», «Ўзэкамгармабанк», «Ўзэадибиркорбанк» ва бир ой муҳдатда янги тартибдаги ва кооператив уй-жой қурилишини амалга ошираётган фуқароларга кредит беришнинг

қил этиш ёки мавжуд иш ўринларини сақлаб қўлиш учун Қорақалпоғистон Республикаси Меҳнат вазирлиги, вилоятлар ва Тошкент шаҳар меҳнат, аҳолини иш билан таъминлаш ва ижтимоий ҳўмоқ қилиш бошқармалари тасарруфиди қўлириладиган иш билан таъминлашни қўллаб-қувватлаш жамағармаси маблағларининг қўпи билан 5 фоизини Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгашиинг вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликлариининг махсус ҳисобига ўтказсин.

10. Ўзбекистон Республикаси Меҳнат вазирлиги, Молия вазирлиги, Адлия вазирлиги, Ижтимоий таъминот вазирлиги ва бошқа манфаатдор вазирликлар ва идоралар билан биргаликда кам таъминланган ва қўпол болаи оилалар ҳамда аҳолининг ижтимоий ҳўмоқ қилинмаган қатламлари мақомини аниқлаш тартибиди тўғрисидаги тақлифларни бир ой муҳдатда Вазирлар Маҳкамасига киритсин.

11. Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги, Адлия вазирлиги ва давлат солиқ қўмитаси билан биргаликда икки ҳафта муҳдатда «Қорхоналар, бирлашма ва ташиқлотлардан олинадиган солиқ тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси қўнунига ўзгартиришлар ва қўшимчалар киритиш ҳақида»ги Ўзбекистон Республикаси қўнуни лойиҳасини Вазирлар Маҳкамасига тақдим этсин, унда республикада ишлаб чиқариладиган ва янги тартибда уй-жой қурувчиларга ҳамда уй-жой-қурилиш кооперативларига солиқларнинг биринчи қаватлиги аниқлаш тартибиди таъминласин, шунингдек, уй-жой қурилишида амалда олиналган қурилиш қўшимча қўлини назарда тутсин.

12. Мазкур қарорнинг бажарилишини назорат қилиш Вазирлар Маҳкамасининг тегишли бўлимларига юклатилин.

Вазирлар Маҳкамасининг Раиси И. КАРИМОВ.
Тошкент шаҳри, 1994 йил 31 март.

МАҲОРАТ
КЎРГИ

ГЛПЭР номидаги республика мусиқа мактаб-интернати тўғрисида маълумот берилди. Ўзининг қўп йиллик фаолиятида талайгина ёш истаддоиларни тайёрлаб, турли мусиқа ўқув юрталарига йўллади. Бугунги кунда ҳам бу даргоҳда мусиқа санъатига меҳр қўйган қўлаб ёш истаддоилар таҳсил қўрмоқда.

Мактаб-интернатиинг виолончел чолғу асоси синфида ҳам дарс машғулотлари қизиқарли олиб борилади, ўқувчиларнинг чолғучиллик иқтидорлари икромчиллик ҳўратлари билан ўйғун ҳолда ривожлантириломоқда. Маҳир педагог-санаткор В. Савин қўлида виолончел чалиш малакасини эгаллаётган ёш созанда Ж. Азимхўжаев ҳам бу борада қўбилиятли ўқувчи эканлигини қўрсатмоқда.

Умидли ёш виолончелчи устози раҳбарлигида қўпна мураккаб мусиқа асарларини чалишни пўхта ўзлаштириб олди. Яқинда мактаб-интернат доирасида уюштирилган ёш чолғучилар қўриғи Ж. Азимхўжаев учун дастлабки иқодий имтиҳон бўлди. Бу иқодий синовда унинг икромчиллик маҳорати етук мутахассислар томонидан юқори баҳоланди.

Иқтидорли ёш созанда яна бир катта маҳорат қўриғида қатнашиш ҳўқуқини қўлга киритди. У Озарбайжон Республикаси пойтахти Бокуда ўтадиган ёш виолончелчиларнинг тапловиға катта таъйвргарлик қўриб қўйди. Бу масъулиятли иқодий сафарда у виолончел тароналари билан бир қаторда пияноно чолғу асосида ҳам қатор мусиқаларни яқро этиб, билим даргоҳи шўҳратига шўҳрат қўшилиш турган гап.

Ақбар АЛПЕВ.

ХАМДУСТЛИҚДА
Бугун Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Бош қотиби Бутрос Ғолий Москвага беш кунлик расмий таширф билан келди. Унинг Россия Президенти, парламенти раҳбарлари, ташиқ ишлар ва мудофеа вазирлари билан учрашувлари режалаштирилган.

Беларусь президенти сайлови шу йил 23 июни кўни ўтказиладиган бўлди. Бу лавозимга қўрсатилган дастлабки номзодлар орасида Беларусь Олий Кенгашиининг собиқ раиси Станислав Шушкевич, Олий Кенгашиининг ҳўзирги раиси Мечислав Грыб бор.

Россия Президенти Борис Ельцин парламентиинг иккала палатаси — Федерация Кенгаши ва Давлат думасига мамлакатда келишув ҳақидаги меморандум матнини тақдим этди.

Душанбеда Россия чегара қўшинлари бош қўмондониди А. Николаев раҳбарлигида Марказий Осиё давлатлари чегара қўшинлари раҳбарларининг сайёр мажлиси бўлиб ўтди. А. Николаев Россия яқин йиллар ичиди ўз чегара қўшинларини Тожикистондан олиб чиқиб кетмаслиғи ҳақида баёнот берди.

Волжск автомобиль заводи бугундан эътиборан ВАЗ автомобиллари нарҳини 15-20 фоизга оширишга қарор қилди. Бу ана шу енгил автоташналар нарҳи 500 минг Россия рублидан 1,5 миллион рублгача ортди, деган гап.

Қозғоистон Президенти Нурсултон Назарбаев Динмухаммад Қўнаевнинг хотирасини абадийлаштириш тўғрисидаги қарорини имзолади. Унга қўра республиканинг бу собиқ раҳбарини ном қатор муассасалар, қорхоналар, кўчаларга берилди, унинг уй-музейини ташкил этиш, академик Қўнаев номида ҳар йилги мукофот таъсис этиш қўзда тутилган.

Қирғизистонда март ойидаги ёнғинларчилик йиллик ўртача метеврдагидан икки баравар қўп бўлди. Шу сабабли бўлган уч марта ер қўчиши оқибатида 99 киши ҳалок бўлди, 253 уй вайрон қилинди, 1518 уйга зарар етказилди. Халқ ҳўжалиғига етказилган зиён 60 миллиард Россия рублини ташкил этди.

ХОРИЖДА
Италияда парламент сайловларининг ўзил-қесил якунлари ўнг қўлар — «Италия олға», «Шинқол лигаси» ва «Миллий иттифок» ғалаба қилганлигини қўрсатди. Бу мамлакатда тўб ўзгартишлар бўлишдан даволат бермоқда. Италия республикасининг Президенти Оскар Луини Скалфоро «Янги сайланган парламент Италия халқига сиёсий барқарорлик ва осийшхалик қафолатини беришга ишонаман» деб баёнот берди.

Будапешта расмий таширфи билан келган Россия ҳўкуматиинг раиси Виктор Черномырдин Венгрия Бош вазир Пётр Борощ билан ўзаро иқтисодий ҳамкорликни янада ривожлантириш юзасидан музокаралар ўтказмоқда.

Франция ҳўкумати Америка Қўшма Штатларининг Япония билан Германия Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Хафсизлик Кенгашиининг доимий аъзолари бўлишларини керак, деган тақлифини қўллаб-қувватлади.

Япония ташиқ ишлар вазирлиғи Россиянинг Корея ярим ороли муаммолари бўйича манфаатдор давлатлар анжуманини ўтказиш тўғрисидаги тақлифини ўргатмоқда.

Тожикистон Олий Кенгашиининг раиси Имомали Раҳмон расмий таширфи билан Ислмободга келди. У Покистон Бош вазир Беназир Бхутто билан учрашди.

Америка Қўшма Штатлари Россия телеақоларини ривожлантириш учун 125 миллион доллар қарз ажратди.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА
Жаноби олийлари!

Мухтарам Президент Каримов жаноблари! Сизни янги 1373 мунаввар ҳирий йил билан муборакбод қилишдан мамнунман!

Афғонистон Ислмо давлати халқи ва ўз номиндан Сизга, жаноби олийлари, ҳўкуматиингиз ҳамда халқингизга энг яхши кўтлов ва истақларини йўлайман.

Афғонистон халқи бу йилда иқтисодий ва ижтимоий ҳаётда янги ютуқларга эришишга дўстлик ва ҳамкорлик муносабатлари минтақада ва жаҳонда вазиятнинг яхшиланишига қўмаклашади, деб ишонамиз.

Фурсатдан фойдаланиб, ўз номиндан ва Афғонистон халқи номиндан Сизга энг қанғор туйғуларини изҳор қиламан ва Сизга, жаноби олийлари, ҳамда халқингизга бахт-саодат, мамлакатингиз тараққиети йўлида муваффақиятлар тилайман.

Профессор Бурҳониддин РАВБОНИЙ,
Афғонистон Ислмо давлати Президенти.

АФҒОНИСТОН ИСЛОМ ДАВЛАТИ
ПРЕЗИДЕНТИ БУРҲОНИДДИН РАВБОНИЙ
ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА

Мухтарам Президент жаноби олийлари! Наврўз байрами муносабати билан йўллаган самимий табриқингиз учун миннатдорчилик билдириб, Сиз жаноби олийларига сўхат-саломатлик, бахт, қардош Афғонистон халқига тинчлик, осийшхалик ва фаровонлик тилайман.

Ислам КАРИМОВ,
Ўзбекистон Республикаси Президенти.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА

Таъинландиган миллий байрами ва менинг тавааллудим кўни муносабати билан кўтловингиз учун Сиз жаноби олийларига самимий ташиқкур изҳор этаман. Фурсатдан фойдаланиб, Сизга энг яхши истақларини баён қиламан.

Адулҳаёт ПУМИНОВ,
Таъинлад қиролди.

ЁШЛАР ТАШКИЛОТИ ШАҲАР КОМИТЕТИНИНГ ПЛЕНУМИ

Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи Тошкент шаҳар комитетининг туртинчи пленуми бўлиб ўтди. Унда туринчи, бешинчи республикани бўладиган республика ёшлар қўрулдоида ташиқмуҳама қилинадиган ташиққўлиотининг янги Низом лойиҳаси ҳақида сўз борди. Янҳаси ҳақида сўз ҳўсуеий Ийигиллардан лойиҳа ҳўсуеийда ўз тақлиф-мулоҳазалари билан ўртқўлашди.

Бошқа ишга ўтганлиги сабабли Навоҳарларал Ҳанжамов шаҳар комитетини биринчи котиблнги вазифасидан озод этилди. Ёшлар Иттифоқи Марказий Комитетиди бўлим мудири лавозимиди ишлаб келган Рашидан Абдуқодиров шаҳар комитетини биринчи котибни этиб сайлади.

Пленумда Тошкент шаҳар Ҳокими ўринбосари Исмоил Шодмоқов, Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи Марказий Комитетини биринчи котиби Алишер Тешабоевлар қатнашиб, сўзга чиқди.

Шайдо ЗОКИРОВА.

Тошкент шаҳар фаолларининг йиғилиши

КЕЧА Тошкент шаҳар фаолларининг йиғилиши бўлиб ўтди.

Йиғилишда Тошкент шаҳар Ҳокими А. И. Фозилбеков «Тошкент шаҳар фаолларининг Ўзбекистон Республикаси Президенти И. А. Каримовнинг халқ депутатлари Бухоро вилояти Кенгаши сессиясида сўзлаган «Иқтисодий ислохот: масъулиятли босқич» нутқидан келиб чиқадиган вазифалари тўғрисида» маъруза қилди.

Йиғилишда муҳокама этилган масала юзасидан қарор қабул қилинди.

[Тошкент шаҳар фаолларининг йиғилиши тўғрисидаги ҳисобот газетода эълон қилинади].

ХДП: туман кенгашларида
ВАЗИФАЛАР БЕЛГИЛАНДИ

ЎЗБЕКИСТОН Халқ демократик партияси Мирзо Улугбек тумани кенгашиининг бешинчи пленуми бўлиб ўтди. Унда ўтган йилги якунлар, партия ташкилотлари олдиди турган янги вазифалар муҳокама этилди.

Пленумда туман кенгашиининг биринчи котиби С. Солиқова маъруза қилди. Қабул қилинган қарорда туман партия ташкилотлари ишини янада яхшилаш, меҳнат жамоалари, ҳудудий сайлов округларида, янги жойлардаги аҳоли орасида партиявий таъсирини кучайтиришга қаратилган аниқ чора-тадбирлар белгиланди. Бошланғич партия ташкилотлари тизимини бугунги кун талаблари асосида тақомиллаштириш ва тарғомини кенгайтириш, партия сафарлариинг ўсиши ва сифати яхши-

ланишига эришиш вазифаси қўйилди.

Пленум туманда кадрлар сифатини ўтказишда туман кенгашиининг ҳокимлик билан ҳамкорликда олиб бораётган бозин сўй-ҳаракатларини қўриб чиқди ва маъқуллабди. Республика Олий Мажлисига сайловлар муносабати билан туман кенгашиини ушбу сайлов кампаниясига таъйвргарлик бўйича биринчи навбатдаги вазифаларини тасдиқлади.

Шунингдек, пленум туман кенгашиига бошланғич партия ташкилотларига ХДП бошланғич ташкилотларида, меҳнат жамоаларида ва янги жойларда партия фаоллари ерданда «Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисига сайловлар тўғрисидаги Қўнуни

«Фотон» ишлаб чиқариш бирлашмасида «Нодир» телеақоларини ишлаб чиқаришга киришилганга унча қўп бўлгани йўқ. Шунга қарамадан қорхона ишчилари бунингга қўлашганини билдиришди.

Пленумда муҳокама этилган масалалар юзасидан «Марказ-2» ҳудудий партия ташкилотларининг котиби Н. Хикматуллаев, тафтиш комиссияси раиси Н. Перегудина, Ўзбекистон Фаоллар академиясининг фалсафа ва ҳўқуқ институтини директорини ўринбосари, профессор М. Файзиев, республика ички ишлар вазирлиғи Тошкент олий мактабиди профессори Н. Зейнвев, иқтисод институтини бўлим мудири С. Вохидов, туман кенгаши ижроия бюроси аъзоси Т. Юнусов ўртқўлар сўзга чиқиди.

Пленумда Ўзбекистон Халқ демократик партиясини Тошкент шаҳар кенгашиининг биринчи котиби Ш. Шомсломов иштирок этди ва сўзга чиқиди.

Маъшура МИРЗАМУҲАМЕДОВА.

Футбол
ШУҲРАТНИНГ
УЧ ТЎПИ

ЎТГАН кўни республика-мизнинг саккиз йўнғида 3-миллий чемпионатининг навбатдаги тур ўчрашувлари бўлиб ўтди. Тошкентнинг «Пахтакор» жамоаси ўз майдониди Жиззахнинг «Сўғдиёна» клубини қабул қилди. Ўчрашув аявалида ўйингоҳга тўпланган спорт журналистлари аянага кўра якуний ҳисобни баъшарат қилишга ўриниб қўрди. Пахтакорчиларнинг биринчи турдаги мағлубиятидан қолган ҳисобни тасдиқлади. Ҳўд жиззахликларнинг ўтган йилги чемпионатдаги муваффақиятларини эса олдлар-ми, деярли барча шарҳловчи-лар «Сўғдиёна»нинг (йирик ҳисоб билан) ғалаба қўзғо-нишга ишонадиганлар.

Биринчи бўлим ўрталарида ҳисобчиларнинг ҳатосидан усталик билан фойдаланган Шўҳрат Маъсудов ҳисобини очди — 1:0. Қўп ўтмай «Сўғдиёна» ҳисобини тенглаштириш имкониятини қўлга киритди. Лекин Бехтёр Ғофуров тепган 11 метрлик жарима тўпи дарвозабон Павел Бугалонинг қўрсатган маҳорати билан дарвоза тўрига етиб бормади. Орадан бир дақиқа ўтар-ўтмас Шўҳрат Маъсудов ҳисобни яна оширди — 2:0.

Иккинчи бўлимда ўчрашув сўрвати бироз жонлангандай бўлди. «Сўғдиёна» ҳўжумчи Александр Борисов уюштирилган кам солиш ҳўжумлардан биринчи ҳисобдаги фарқини қисқартиришга муваффақ бўлди — 2:1. Лекин ушбу ўчрашувда ўзининг учинчи турини киритиб чемпионатдаги биринчи «хет-трик» соҳиб бўлган Шўҳрат Маъсудов жиззахликларнинг ҳеч бўлмаганда дурганга эришиши тўғрисидаги ҳавфларини пучча қиларди — 3:1.

Чемпионатининг қолган ўчрашувлари кўнгдаги натижага билан якунланди: «Ўлисте-тон» — «Ҳирчи» — 0:1, «Ат-басчи» — МАХС — 0:0, «Нав-бахор» — «Янғир» — 2:1, «Ўнрашув» — «Нефчи» — 1:2, «Политотдел» — «Сур-хон» — 2:1, «Темирўли» — «Транктор» — 1:1.

Шўҳрат ЗОКИРОВА.

Ўзбекистон ва жаҳон
АМЕРИКА УНИВЕРСИТЕТИДА

РЕСПУБЛИКА ёшлар институтинида фаолият қўрсатган тилларни ўрганиш марказининг хориқ билан алоқалари кенгайиб бормоқда. Америка Қўшма Штатларидаги қатор ўқув юрталари билан ҳам боғланган ҳамкорлик ўзининг яхши натижасини бермоқда.

Америкадаги нуфузли олий ўқув юрталаридаги бири хисобланган Женсон Давлат университетини билан ўзаро битим имзоланди. Ани шу келишувга бинаван ҳар икки институт ўртасида ўқитувчи-лар айирбўш қилиш йўлга қўйила бошланди. Жумла-дан, Марказининг ўқитувчи-

си М. Алиева малака ошириш учун яқинда Америкага қўнаб кетди. У Женсон университетиди бири йил мобайнида билим ва илмий-ўқитувчилик малакасини оширади.

Келгусида мазкур олий ўқув юртига Ўзбекистондан яна бир неча ёш аяноқор боради. Бу хайрли тадбирини амалга ошириш учун Ўлугбек номида республика жамағармаси ҳокимлик қиломоқда. Америка университети томониди ҳам татлимий жараёнини йўлга қўйиш борасида республикамизга ёш ўқитувчиларига қатор имтиёзаларни яратиб беради.

Аҳмад ОБИДОВ.

и белгилаб олди. Яқинда институтини бири гуруҳ профессор-ўқитувчиси Чиноз туманида бўлиб, «Эски Тошкент» жамоа ҳўжалиғида саломатлик кунини ўтказди.

Уш кўни амалга оширилган муолажалар беморларни беҳад мамнун этди. Институт билан жамоа ҳўжалиғи ўртасида

ҳамкорлик алоқаларини кенг йўлга қўйишга йаратилган тадбирлар ҳам белгиланди. Олий ўқув юрти шу ҳўжалиқ ҳудудида профиланторий очилини ўз аямағида олди. Заурият тўғрисида қолганда қишлоқ беморлари тибобет институтини клиникаларида, даволашчилари, тибобет қўриғидан ўттишлари мўкин бўлади. Аявар АЛИБОВ.

МИРЗО Улуғбекнинг «Экин жиди Курагоний» асарига ва ундан кейин экин бўлганми? Умуман осмон фалакдаги юлдузларнинг ҳисоб-китоби борми? Шубҳасиз, бу каби саволлар кўпчиликни қизиқтиради.

Осмон курабасидаги оддий кўз билан кўриш мумкин бўлган юлдузларнинг сони 5000 дан зиёд, 6000 дан камлиги аллақачон аниқланган. Агар биз юлдузларни телескоплар ёрдамида кузатиб, ҳисобини олмоқчи бўлсак, бу жуда ҳам мушкул. Аммо фалакий тадбиротлар имкони борича уларнинг ҳисобини олиш ва улар воситасида қоиот тилсимларини ҳал этиб, тартибот

1994—Мирзо
Улуғбек иили

ЗИЖЛАР МАЖМУАСИ

Ўрганишга интилади. Тарихий соломалар бундай жараёнлар қадим замонларда бошланганидан дарак беради.

Илк манбаларда ёзилганча, миллоддан аввалги IV асрда хитойлик фалакийчи-лар Ган Гун ва Ши Шаньларнинг 800 та юлдуз ҳақидаги маълумотлари, яъни юлдузларнинг координатлари, кўриниш ёрлиқлиги, ранглиги ва бошқа хусусиятлари жон бўлган дастлабки зикни тузганлар. Шунингдек, миллоддан аввалги III асрда яшаган юнонлик Тимохарис ва Аристилларини ҳам, осмон курабасини таъин ва доимий нукталар, жумладан баҳорги тенг кунлик нуктасига нисбатан зик тузганликлари маълум. Афсуски, улар бизгача етиб келмаган.

Миллоддан аввалги 134 йилда Акраб, Чаён юлдуз туркумида янги юлдузнинг пайдо бўлиши ва унинг ўрнини аниқлаш жараёни юнон фалакийшуноси Гиппарх юнон юлдузлар рўйхатининг янги зикни тузиш фикрига олиб келди. Гиппарх 48 юлдуз туркумида жойлашган 1008 та юлдузнинг баҳорги тенг кунлик нуктасига нисбатан ўрнларини аниқлаб қолдасдан, балки уларнинг ёрлиқлиги яхшидан олти тоғага акс этган. Бу жинда бўлиши ҳозиргача амалда сакланиб келмоқда. Аммо Гиппарх зикни бизга, миллоддан II асрда яшаган буюк фалакийшунос Клавдий Птолемейнинг «Алмакестий» асари орқалигина маълум. Бу махшур асарда аллома ўзгача бўлган Тимохарис, Аристи ва Гиппархларнинг зикларини умумлаштириб, тақомиллаштириб, 1002 та юлдузнинг янги рўйхатини тузди.

1870 йилда Тошкентда дастлабки жамоат кутубхонаси — Туркистон оммавий кутубхонаси ташкил этилган.

1871 йилда Тошкентда биринчи хунар мактаби очилган.

1873 йилда шаҳарда дастлабки телеграф Тошкент — Оренбург алоқиси ўрнатилди.

1874 йилда Тошкентда биринчи дорихона очилган.

1875 йилда шаҳарда илк бор омонат касса ишлай бошлаган.

1878 йилда Тошкентда биринчи марта шаҳар бюджетни ичирим-чиқим шаклида тузилган.

1880 йилда шаҳарда биринчи туруқхона (12 ўринли) очилган.

1883 йилда Хадра маҳалласида аёллар ва болалар учун мўлжалланган биринчи амбулатория иш бошлаган.

1890 йилда Тошкентда князь И. Романов саройида биринчи фавора қўрилган.

1893 йилда Тошкентда дастлабки ўрта махсус ўқув юрти пахта мойи саноати техникуми ташкил этилган.

1896 йилда Тошкентда дастлабки хунар билим юрти очилган.

1897 йилда шаҳарда биринчи овозсиз фильм намойиш қилинган.

1898 йилда Тошкентда илк бор водопровод қўрилган.

1901 йилда шаҳарда дастлабки темир йўл вокзали қўрилган.

1905 йилда Тошкентда Европа услубидаги дастлабки мажмуахоналар (Националь, «Регина» ва бошқалар) қуриб, ишга туширилган.

1906 йилда дастлабки енгил атлетика гуруҳи «Сокол» ташкил этилган.

1903 йилда Тошкентда дастлабки автобус қатновни жорий қилинган.

1910 йилда шаҳарда биринчи кинотеатр «Хива» ишга туширилган.

1913 йилда Тошкентда дастлабки электр токи билан юрадиган трамвай қатнай бошлаган.

1914 йилда ўзбек элчиларининг илк хаваскорлик жамоаси «Турон» ташкил топган.

1918 йилда Мунавваркор Абдурахмонов ташаббуси билан ўлкада биринчи олий ўқув юрти — Туркистон халқ университети очилган.

ҚАДИМИЙ ВА НАВҚИРОН

Шавкат САЎДИЕВ
тайёрлади.

Наврўз нашидаси

КОЛЛЕЖДА ТАНТАНА

ТОШКЕНТ мелиорация ва сув ҳўжалиги коллежи талаба ва меҳмонлар билан гавжум бўлди. Дастурхон ҳар хил ноз-неъматлар билан тўла.

Шодиёна коллеж директори Уринбосари Усмон Юнусов очди. У йиғилганларни Наврўз байрами билан табриклаб, жамоанинг бир йил ичида қилган ишлари ҳақида гапирди.

Табрик сўзидан кейин дастурхонга ош тортилди. Меҳмонлар коллеж қошидаги бадий ҳаваскорлик дастаси хонандалари ижросида қўшиқлар тинглаб, талабаларнинг шўх рақсларини томоша қилишди. Айниқса талаба Севара Иброҳимова томонидан ижро этилган «Келин саломини» барчага манзур бўлди.

Шундан кейин талаба гуруҳлари ўртасида Наврўзга атаб ўтказилган спорт мусобақаларига яқун ясалди. Волейбол бўйича беллашувда биринчи ўринни эгаллаган информатика бўлими жамоаси аъзолари икки минг сўм пул ва фахрий ёрлиқ билан мукофотланди. Деворий галеталар кўригида 1-ётоқхона вакиллари ғолиб деб топилди.

Улар беш минг сўм ҳамда фахрий ёрлиқ билан тақдирландилар.

Ғулом ЮСУПОВ,
СУРАТДА: тантанадан лавҳа.

ШОДИЁНА ДАВОМ ЭТАДИ

СОВИР Раҳимов туманидаги «Янги турмуш» маҳалла ахли Наврўз байрами зўр шоду хуррамлик билан қутиб олдилар. Сумалак, кўк чучвара, сомса ва бошқа нозу неъматлар байрам дастурхонини беади.

Раҳимжон, Олимжон, Равшанбой ва Аҳмаджон Мирзаевларнинг эрта тонгдан бошлаб чалган қарнай, сурнай, ноғора, доираларнинг навалари маҳалладошларни Наврўз шодиёналарига чорлади. Маҳалла оқсоқоли Нигматулла Зоҳидов, фаоллардан Бўрибой ота Соатов, Азиз Обидов, Шухрат Зиевларнинг ташаббуси билан уюштирилган бу тадбир уюшқоқлик ва баҳамжихатлик билан ўтди.

Унда «Маҳалла» республика жамағамаси бошқарувининг раиси Шуккур Темиров иштирок этди ва қўтлуг байрам билан йиғилганларни табриклади. Наврўз шодиёнаси алламахалгача давом этди.

Абдулла ТОЛИПОВ.

ФАЙЗЛИ ЎТДИ

ҚОЖА Баҳоуддин Нақшбанд номидида маҳаллада ҳам Наврўз тантанаси бўлиб ўтди. Қарнай-сурнай садолари остида қутиб олинган меҳмонлар сумалак ва бошқа кўкдам ноз-неъматлари билан безатилган дастурхонга тақдир этилдилар.

Байрам кечасини таниқли актёр Ёқуб Аҳмедов очди. У маҳалла ахлини баҳор байрами билан чин юракдан табриклаб маҳалла оқсоқоли Мурод Қодировга сўз берди.

— Маҳалламизнинг ташкил бўлганига унча кўп бўлгани йўқ, — деди у. — Шунга қарамадан маҳалла фаоллари шаҳар ҳамда Собир Раҳимов туманлари ҳокимликлари ёрдамида кўп ишларни амалга оширди. Ўзингиз тўғрисида бўлиб турган мана шу тўйхона бунга яққол мисол бўла олади. Бундан ташқари шу Наврўз байрами олдида маҳалла ҳудудидида Қожа Баҳоуддин Нақшбанд боғи барпо этилди.

Ғани ЕСЕНОВ.

КАРНАЙ САЙИЛГА ЧОРЛАДИ

ЮНУСОВОД туманидаги 281-болалар боғчаси ҳамда Фирдавсий маҳалласи фаоллари иштирокида А. Қодирини номи маданият уйининг катта залида Наврўзга бағишланган театрлаштирилган байрам тадбирлари бўлиб ўтди.

Эрталаб маданият уйи ҳовлисида қарнай-сурнай садолари инграб ҳаммаин сайилга чорлади. Барча меҳмонлар йиғилганидан сўнг болалар боғчасининг тарбияланувчилари тадбирни келин салом билан бошлашди. Маҳалла оқсоқоли Сиддиқ ана Содиков сўз олиб маҳалла фаоллари номидан ҳаммани табриклади.

Маданият уйининг «Настарин» халқ эстрада дастасининг чиқишлари ҳам байрам дастуридан ўрин олган эди. Дастанинг яккахон хонандаси Анваржон Шавкиевнинг қўшиқлари тадбирга ўзгача фойз қўшди. Раққоса Дифуза Абдуразоқованинг ўйинлари ҳам жозибали бўлди. Боғча ҳомийси «Ўрта Осиё энергетика» корхонаси бу тадбирга жуда катта улушини қўшди.

Дамир ИСЛОМОВ.

СОВҒА-САЛОМЛАР УЛАШИЛДИ

ПОИТАХТИМИЗНИНГ Юнусовод туманида Наврўз айёми муносабати билан кенг кўламдаги хайрия тадбирлари ўтказилмоқда. Корхона ва ташкилотлар, муассасалар, маҳаллалар, мактаб ва боғчаларда тантанали байрам кечалари бўлиб ўтди. Дошқозонларда сумалаклар пиширилди, халққа ош тарқатилди. Кам таъминланган оилалар, боқувчисини йўқ қилшлар, болалар уйларида совғалар инъом этилди. Хусусан, тумандаги 21-болалар уйида ҳокимлик томонидан катта шодиёна ўтказилди. Шу кунги муассасага туман тасарруфидида «Гулрух» корхонаси 730 минг сўм пул, турли хил ширинликлар тортиқ қилди. Эрон элчихонасидан болалар уйига 2 миллион сўмдан ортиқ пул, совғасаломлар ҳада этилди. Шунингдек, энергетика ва электрлаштириш вазирилик, автомобил ва корпорациясини ҳам болаларга совғаларини тақдим этди. Ўзбекистон саноат-қурилиш банки аса ўз ҳисобидан ҳар бир болани номига жамағарма дафтарчаларини очиб, 2 тадан анқия ўтказди. Яна ўн йилдан кейин бу анқияларнинг миқдори 2.5 миллион сўмга етади.

Шуни ҳам таъкидлаш лозими, туман ҳокимлиги томонидан ўз ҳудудидида истиқомат қилувчи ночор оилаларга, ногиронларга, қарияларга, умуман 250 хонадонга 12 миллион сўм пул, кийим-кечаклар тарқатилди. Тумандаги 104-махсус болалар интернати, полиомелит касалхонасида ҳам кечалар ташкил этилди.

Назира СОДИҚОВА.

ҲАМШАҲАРЛАРГА ТУҲФА

ШАҲАР элктр транспортлари Наврўз байрами таърифида йўловчиларга муносиб совға ҳозирлашди. Чоқилда ишланган 5 та «Шкода 14 ТР» уч экинчи троллейбус шаҳримизнинг транспорт саройларидан ўрин олган. Янги машиналар салонлари қулай ва юмшоқ бўлиб, юксак дил билан жида ҳолатда. Троллейбуснинг узунлиги 11,4, кенглиги 2,5 метр бўлиб, 31 ўриндиқка эга. Машинанинг умумий салони 108 йўловчини ташкил қилади.

Янги «Шкода»нинг нархи АҚШнинг 100 минг долларига баробар. Агар ушбу машиналар сновдан яхши ўтса, яна 100 та шундай троллейбусга буюртма берилади. Қўришни бекири билан бўлган машиналарнинг дастлабки туркуми Феруза маҳалlesi ва Эски Жува оралиғидаги 18-рақамли йўналишда ўз ҳаракатини бошлади.

Фаттоҳ АБДУРАҲИМОВ.

Ўз омадини синаб кўришни ёқтирадиганлар сўғити пайларда «Спортлото» ҳафталик лотереяларининг ўйнамай қолганини яхши билишди. Бунинг асосий сабаблари, ҳозирда вулдузда келган вазиет хусусида Ўзбекистон Республикаси Давлат жисмоний тарбия ва спорт комитети қошидаги «Ўзспортспринт» лотерея ўйинлари давлат корхонасининг бош директори Даврон Умаров қўйадигача тушунча берди:

СПОРТ ЛОТЕРЕЯЛАРИ ҚАЧОН ЎЙНАЛАДИ?

— Ўтган йилнинг ноябрь ойида Москвадаги спорт лотереялари ассоциацияси Ўзбекистоннинг лотерея ўйинлари борасида марказга ўз қарорларини тўловлагани сабабли лотерея варақаларини республикамиз ҳудудидида сотишни таъқиқлаб қўйди. Бу ҳолат фақат бизда эмас, бошқа қардош республикаларда ҳам юз берди. Шунга қўра январь ойида «Ўзспортлото» давлат корхонасини «Ўзспортспринт» номи билан қайта ташкил этдик. Ишни аввалига лаҳзалик лотереялар ва Украинадан келтирилган спринт ўйинларидан бошладик. Бугунги кунда республикамизнинг 12 вилояти ва 3 шаҳрида ўз шохбчаларимиз мавжуд.

— Демак тез қуларда республикамиз

ҳудудидида ўйналувчи ўз ҳафталик спорт лотереяларини сотувага чиқаришлар экан-да?

— Ўзимизнинг ҳафталик спорт лотереяларини сотувага чиқарилиб ўйналиши аниқ. Аммо тез қуларда эмас. Чунки лотерея босиб чиқариш, ўйинини ойнаш жаҳон орқали намойиш этиш, тартибот ишлари ва рекламалар бугунги кунда катта маблаг талаб қилади. Аммо ушбу масала билан алоҳида жиддий шугулланганимиз ва у эртами, нечми албатта ижобий ҳал этилади.

Бизни бир мамлакатларда, жумладан Украинада давлатнинг ҳафталик спорт лотереялари ўйналиши билан бир вақтда Москва ҳафталик лотереялари ҳам ўйналмоқда...

— Бизда ҳам шундай нн амалга ошиб қолса ажаб эмас. Бунинг учун албатта икки давлат ўртасида ҳисоб-китоб ишлари йўлга қўйилиши керак. Мен яқинда Москвада бўлиб қайтдим. У ердаги спорт лотереялари ассоциацияси мутасаддиларининг фикрича, улар Ўзбекистондан ўзиниб қолганини иштамайди. Чунки спорт лотереялари ўйинлари борасида Марказий Осиёдаги ҳеч бир давлат бизнинг республикамизчалик уларга кўп фойда келтирмолмас экан.

— Лотереялардан тугшан фойда қайси мақсадларда сарфланади?

— Тугшан фойдалар аввало жисмоний тарбия ва спортни ривожлантиришга, жумладан спорт кийимлари ва жиҳозлар, спорт иншоотларини қуриш, республика терма жамоаларини тайёрлаш қабиларга сарфланади. Демак, спорт лотереяларини сотиб олиб, ўз омадларини синаб қўрувчилар қанчалик кўп бўлса юртимиз спортни шугулчилик яхши ривожланади.

Абдумалик АБДУРАҲИМОВ
сўхбатлашди.

Ўзини ташқи дунёдан ажратиб олган бу қабилаи келажакда нималар кутмоқда? Улар ҳозирча ташқи дунёни оёнда-сонда бир келадиган амалдорлар томошабинларга қараб билмоқда. Вақти-вақти билан уларни ҳам шаҳарга олиб боришади. Улар ажойиботларни кўриб ҳайратга тушишади. Кўчириш комиссиясининг аъзолари фикрича уларни бошқа жойга мажбурлан қў-

* Ажойиботлар қомуси ТАШҚИ ДУНЁДАН АЖРАЛГАН ҚАБИЛА

ганди. Кўп ҳолатларда бўлганчдек Нигериядаги бу олижаноб режаларни амалга ошириш насиб этмади. Миллионлар амалдорларнинг қўнғатига қолди кетди.

Комалар яна ўша тоғдаги қишлоқларидида тинчгина яшашаяпти, деҳқончилик ва ош билан шугулланаяпти. Кўп йиллардан бери давом этаётганидек ўз худолари: олий тангри Даваига, ёлғир, чақмоқ, ва момақалдирон худоси Нгансига, ҳосилдорлик маъбудаси Синдога, до-нишмандлик илоҳи Зарапага сийғишяпти.

Комалар кимлар ўзи? Кўпчилик олимлар уларни бу ерларнинг тўб аҳолиси деб ҳисобламоқдалар. Кўпчилик эса 200 йил аввал урушлардан қочиб, Алантика тоғларига қўчиб келган қаби-лалардан бири деб тахмин қилмоқдалар. Улар ўз ҳа-ётларини сақлаб қолш, урф-одатларини ўзгартирмас-лик мақсадида шу тоғлардан паҳо топишган, дейиш-моқда. Ҳисоб-китобларга қўра уларнинг сони 30 минг-дан ошар.

Тўғри гап. Жаннат ваёда қилиб, табият бағрида бе-зоғина яшавган одамларнинг ҳаётини ўзгартириш, ўзгартирган тақдирда ҳам уларнинг ўзлигини сақлаб қолш қила ҳеч кимнинг қўлидан келган эмас. Балки шунинг учун ҳам кома қа-билисидагилар «Кока-кола» ичишдан воз кечишгандир.

Ғолиб МИРЗО
тайёрлади.

* Наботот оламида ХИТОЙ ЁНҒОҒИ

Ёрғоғқин илгари «Хитой ёнғоғи» деб аташган. Бу ўсимлик ҳозирги кунда бир қатор мамлакатларда етиштирилади. Ундан озиқ-овқат саноатида ишлатила-диган сифатли, мазади, хуш-бўй қили арахис мойи оли-нади. Бу мойдан аса марга-рин, қандолат маҳсулотлари тайёрланади. Қўнариси майдаланиб, унга қориқли ҳоллага қўшилади. Ёрғоғқ мағизини дармонсиз-ликда, кам қувват бўлганда ажойиб маҳамдир. Марзи эса болаларга учрайдиган экссудатив диатез кағаллиги-га даво бўлади.

Ёрғоғқ жинсий эндокрин безларига таъсир этиб, қу-ватбахш сифатида яхши наф келтиради. Асаб тизимини мустаҳкамлаш ҳосиятига ҳам эга. Шунингдек, миё, юрак, жингарга яхши таъсир кўр-сатади. Сегизни кучайтира-ди. Унинг уруғидан тайёр-ланган эмульсия меъда ва ичакдаги оргиқни қолдириш учун ҳамда тинчлантирувчи омил сифатида тавсия этила-ди.

Ёрғоғқини ошқозон-ичак касалликлари бор бўлган бе-морлар истеъмол қилмаган-лари маъқул. Қувватни юқори бўлганлигидан (100 грамм ёрғоғқ мағизда 609 ккалория) семиз ва озишми хоҳловчи кишилар ҳам уни истеъмол қилишлари тавсия этилади.

Мираммир
МИРЗАШАРИПОВ,
дористунос.

* Билиб қўйган яхши АСАЛ НЕГА АЙНИМАЙДИ?

ИНСОНИЯТ бундан минг йиллар муқаддам ҳайвон-ларни қўлга ўргата бошлаган. Дастлаб от, фил, сиғир, сўғра қўй, эчки, эшак, товуқ, ўрдак, ғоз, қўра ва ҳоказо-лар. Кейинчалик эса фақат ҳайвон ва қўшларгина эмас, ҳа-то ҳашаротларини ҳам қўлга ўргатиш одат тусига кирди. Булардан бири ипак қўрғи, иккинчиси боларидир.

Асалари қайси асрда қўлга ўргатилгани ҳозирча но-маълум. Аммо археолог ва геолог олимлар ер шарининг турли жойларида қазув ишлари олиб бориб шуни аниқ-лашганларки, асалари учламчи даврда ҳам мавжуд экан-дигига тахминан 56 миллион йил бўлган. Одамнинг пай-до бўлганига эса 3 миллион йилдан ортиқроқ вақт ўтди. Ҳадимий маданият ёдгорликларида шу нарса маълум-ки, ибтидоий одам ўрмон ва тоғларга бориб, ёввойи асаларининг асалидан баҳраманд бўлиб юрган. Асалнинг ширин шираси уни ўзига қурти, иккинчиси боларидир.

Қўнғи ширасигина эмас, балки унинг шифобахш неъматларидан азалдан табиоблар ҳам фойдаланган. Шунинг учун бўлса керак, қадимий Миср аҳромларининг деворларида Нилуфар гули ва унга қараб ўчиб келаятган асалари сурати солинган.

Қўнғи Ҳиндистонда эса Кишта ва Кришна номли маъ-будаларнинг тошга ўйилган суратлари ёнида албатта асалари ҳам учрайди. Эраминга қадар 2 минггича йил-ларда Сурия мамлакатидида ўлганларнинг танасини мум билан қўллаб, асалга ботириб қўйишган.

Асаларидан фойдаланиш барча халқларда, жумладан, Ўрта Осиё халқлари, қадимги рус, юнон, Румо аҳолиси ўртасида ҳам мавжуд бўлган. Асалари ва асал тўғриси-да ҳар бир мамлакатда китоблар ёзиллиб турилган. Аса-лининг озуқа эналлиги ва шифолик қиммати ҳақида икки оғиз сўз. Табобат илмининг боқонолани Абу Али ибн Сино асални шундай таърифлайди:

— Унда тозаловчи, томирларни очувчи, ҳўлликларни шимилдирувчи қувват бор... Қўз хираланишини кеткази-ди. Асални тағиллай билан эзиб сурш ва гаргара қилиш бўғмаларни тугатади ва бодом безларига фойда қилади. Асал суви меъдани кучайтиради ва иштаҳани оширади».

Аниқланганича, асалда 70 хил фойдали неъматлар бор экан. Шулардан шакар моддиси — глюкоза ва леуле-задир. Бу моддалар асални тўйимли қилади. Унда турли хил доримоддорлар, инсон ҳаётида зўр аҳамиятга эга бўлган ферментлар бор. Яна бирмунча маъдан мод-далар: калий, кальций, фосфор, кобальт, магний ва бош-қалар мавжуд. Булар инсон аъзоларига ҳудди женьшен-каби ижобий таъсир қилади ва асалнинг узок вақт бўли-май турлишини таъминлайди. Халфда «Сарф» сасимас, асал — айнимас» деган мақол бор. Бу беюки айтилма-ган.

Олимлар Миср аҳромларидан бир хум асал топиб олишди. Бу хумнинг ерга қўйилганига уч минг ун юз йил бўлган экан. Бунин қарангич, ичидида асал ҳали ўз хуш-бўй ҳидини ва ширин мазасини йўқотмаган.

Б. МАЖИДОВ,
биология ўқитувчиси.

© Етмиш ёшга кирган «Муштум» журналининг иккинчи жамоаси.
Козим Улмасов олган сурат.

«ОДДИЙ МАРИЯ» ХАҚИДА

огдий одамлар
нима дейди?

танийсан?» каби дағдағали саволлар остида қолган. Энг кейинги статистик маълумотларга қараганда «Оддий Мария» киносидан сўнг 17 фоиз эр-хотиннинг иши судга оширилган. 000000099, 99 фоиз оила ажрашган.

Вой-бу! Мария ҳали одамларнинг бошига кўп саволларни солади. Вой-бу, унинг ошқари: Хуан Карлос, Виктор, Артуро, адвокат, ашу новча дўхтир, Граф, вой-бу... хайтовур анови иш бошқарувчиси Сата Мойороси яхши кўриб қолмади.

Виктор бўйи ўл! Бунча бўшашмасан! Аҳмоқ бўлмасан ашу магазин очган новча қизга уйланавермийдими? Бойиб кетарди. Бир ёқда дўхтир қизни бошини айлантириб, ўшаки қиясига учради. Сулейма сулайиб қолгунди кўлдан ушаб шап эшикни очиб чиқариб юбормайсани? У мингласа, буям мингласаб турибди. Санга ким қўювди Сулейманинг уйига бошини. Тилингга калтак келиб элпал бошини Марияга тушунтириб беролмийсан. Ғўлдирийдил, тилингнинг тағига нос ташабоганим, нима бало гапини тайини йўқ. Хотинни кўлдан чиқариб, энди жинни-жиннабо бўлиб юрибди.

Анкл Бенс! Энг зўр таом! Махтийди-й! Кинони ичда рекламасига бало борми! Узи бор-йўғи 40 минут киномиш, яна уни 20 минута Анкл Бенс билан ўтиб кетарди. Худди жаннатдан чиққан шербатдек макташарди. Пул ўлсин. Пул топанма деб Останкинодагилар ўзини юз ўлхакга урарди. Ҳаммаёқни Сикерс босиб кетди. Тошкани куруқлик ери борки, Сикерс эгаллаган. Бирорта одам оловатганини кўрмиёман. Соғ одам 5 мингга бир ютумли нарса оладими? 5 мингга бурунги пайтда икки оёқли келин туширса бўларди. 5 мингга яна тўрт оёқлигилар келарди.

Хм, нима деярдувдим, хм-хм. Вой бу, Марианинг кийимлари, санаб санаб етолмайди. Битта кулоғиди сирғасининг ўзи у хонадан юз қонага ўтуғунча ўзгариб қолади-я. Эшитишимга қараганда ўзбекистонда йўқолиб кетган чакларнинг бари Марианинг сирғаларига ишлатиб юборилганмиш. Виктир курси! Шундоқ хотинни кўлдан чиқарди. Ҳозир ҳамма шунақа топармон-тутармон хотин қидириб юрибди-ю.

Марианинг ўзиям жа котта кетворди. Лоақал Доин Матининг кўз ёшларига раҳми келмайдими? Доин Матиям мард хотин экан. Бир оғиз Мариюга: «Сан кимидинг, ким бўлдинг?», демади-я! Ўғлини айбини бўйига олиб кетовурди.

Сулейма сулайиб қолгунди қаранг. Бошида узун кириб, узун чикиб юрарди. Ҳали унга осилди, ҳали бунга осилди. Охири куруқ қолди.

Хосе Игнасио-чи? У гапирса унинг гапини тўғри дейди, бу гапирса бунинг гапи тўғри дейди. Худди ишни қойиллатиб қўйгандек кинони ичда мазза қилиб юрибди. Жувормак Ивонни айтмайсизми? Сувоқмас, ҳеч нарса таъсир қилмади-я! Кўйдирган калладай иршайиб тургани-турган. Юзиси! Мазза қилганда шулар мазза қилотти. Замон-замон юзисининг замониди!

Бу Мария, Хосе Игнасиолар бунчалар бефаҳм бўлмасе. Лоақал, Лоренани товушидан танимайдими? Отасини? Тиз чўк, деса андайиб турибди. Тиз чўкна бўлиб, бир нокаут қилиб кўлдан тўпоначасини учуриб юбормайсани?

Вискас! Кинонинг энг қизиги келганда «Вискас» деганига бало борми! Мушук ёйдиган оёқтани одамларни оғзини сувини келтириб бирма макташарди. Шундай мактайдик, хавасга мушук бўлиб Вискас егинг кеп кетарди.

Нима деярдувдим! Анави Марианинг қишлоқи синглиси. Анави билдийми! Бефаҳм, анув Самарска кетидан юрса у суюниб юрибди. Опанини қуви бошинга тушмасин, дегувчи йўқ-а! Лоақал ашу Рита айтса бўлмайдими? Ритага мазза. Ҳали унинг юрагига ўт қалаб, ҳали бунинг кўнглига ғашлик ташаб қўйди. Кинода мазза-маза, Роман билан икковига мазза бўвотди. Ўзи ҳамма ишни қилди, қилди, мана шу Рита жувормак қилди. Хуан Карлос билан Мариани таништирмаганда, шунча балолар бўлмасди. Анови қишлоқи Федерикони айтмайсизми? Бефаҳм! Ўз оғи билан келган типша-тирик Лоренани кўлдан чиқариб юрибди. Бефаҳм Федерико! Хотиним ёш, чиройли деб мактамасанг ҳам ўғлинг ўзи кўриб турибди. Кўрмаганинг кўргани курсин.

Артуро-чи? Ашу кўзи ўлган бузоқнинг кўзига ўхшаган Артуро! Одаммас экан! Келиб-келиб хотин киши билан ўқашасанми? Хотин кишидан ўч оласанми? Эркакмасан? Ўлганинг яхши. Ё об қочиб кет, ё таслим бўл, ё ўйидан чиқ. Мард бўлсанг Виктирни дуэлга қақир. Юзини тиймалатиб, балонли газга ўзидан кетиб юрди-да, эркакман деб. Ивон билан Лоренана партнер бўлиб, ўла бу кўнундан... Уйингга ўт тушгун демасидан ёниб қул бўлди. Ана шунақа. Қолган гапларни кино тугасин, кейин айтиб бераман. Унчага ким нима деса десин-у, мен айтман: «Шулар бўлмаганда битта кинони бир йиллаб кўрармидик, эркам қилиб!»

Қўтби НОСИР қиз.

Темир йўл ҳангомалари

© Юрган — дарё, ўтирган — бўйра, дейди халқимиз. Раҳим Дарвиш ўзи бир дарё йитиб, Чувки, у доимо йўлда юради. Тошкент — Бухоро поездида бригадир. Камтарлиққа эса — бўйрадек ҳоким-кор, камсуқум. Қиёфасида бақувват гавдасига ярашмаган ўта уятчанлик зоҳир. Қўлнинг, шеърини, қўшқини яхши кўради. Дарвоқе, бир лайтлар у поезд радио узелидан ўзбекча қўшқин эшиттиргани учун ғувоғор олган экан. Ҳозир бу иш учун нуқул раҳмат эшитилади. Ҳали ному чиқмаган қўшқинчию қизқички бор дастлаб унинг поезди радиоузелида бутун жумҳуриятга таянлади...

Навбат, темирйўлчи Раҳим Дарвишга.

Э, қўйчи...

Ой-қуни яқинлашиб қолган йўловчи жуворини тўлғоқ тўтиб қолди. Унинг бахтига йўловчилар орасидан дўхтир хамшира ҳам топила қолди. Бола дунёга келди — ўғил. Иси ҳам нақдига — Ўғилчи! Мен хотирмам бўлиб ўз жойимга қайтдим. Ярим тун. Поезд поёнсиз чўли кесиб кетиб борарди. Бир оз мезиб олиш ниятида тўшакка чўзилдим. Қўям илинар-илинмас йўлнинг дадаси ана безовта қилди.

Ока, туринг! Менга худо берди! — деди у оғзи қулоғида. — Эгизак экан! Икки ўғиллик бўлдим! Илтмос, унисга ҳам ўзингиз исм қўйиб беринг! — Э, қўй-чи! — дедим, уқуқим қизганиб у ёнбошимдан бу ёнбошимга ўтирилиб ётарманман. — Раҳмат, ока! Раҳмат! Худди ўзи! Йўлчиов! — Қўйчиов! У ҳовлиқалча бола-чақасининг олдида югуриб кетди.

Маст бўлмайдигу

ПОЕЗД бошлиғи вагон-ресторан директорини қақиртирди. Серкулук директир тез етиб келди. — Бу қандай гап! — дўқ урди бошлиқ, — кўпчилиқ йўловчилар маст бўлиб, гандираклаб юришмоқди. — Кечирасиз! — деди директир жиддийлашиб, — улар бизнинг хўрандалар бўлмасе керак! Биз сотаётган иччилардан у даражада маст бўлиш қийин!

Раҳим ДАРВИШ.

* Ақдан-бақдан

РОМАНИМ ЕҚИМИ

АСАБ касалликлари шифохонасида икки бемор суҳбатлашарди: — Қалай, менинг романим яқинми? — Яқин-ю, фақат қатнашувчилар кўп экан. Шунда ҳамшира келиб қолди. — Ҳой, телефон китобчасини нега олдинглар! — ҲАФСАЛА СЕРЖАНТ янги чақирганларга: — Бугун ҳақиниқ алқовлар учун ақойиб бир топшириқ бор, қани ким бақаради, қўл кўтарсин!

Ҳамма асарлар акдиллик билан қўл кўтарди. Фақат биттаси мунғайиб турарди. — Насриддинов, сен нега қўл кўтармайсан? — Ҳафсалам йўқ ўртоқ сержант.

КАРЗ Шокирбекка хайронман, қачон қараме чўнганда пули бўлмайдил! — Нима, у сендан қарз сўраптими? — Йўқ мен ундан сўрадим.

УГАЯ БОЛА БИР аёлнинг урта боласи бор эди: биттаси ўзинини, иккитаси ўғай. У иккита сомса олиб, иккита ўғай боласига берди ба деди: — Кўрдиларми, мен сенларни ўз боламдан ҳам яхши кўраман! Сенларга сомса олиб бердим, унга эса йўқ. Шунинг учун, қани иккитанг сомсаларининг ярми-ярмининг унга беринглар-чи.

КАРДА ЭДИНП ИККИ ўртоқ учуришиб қолди. Биринчиси сўради: — Сенинг уйинг қаерда? — Қамқонхоннинг рўпарасида, — деди иккинчиси. — Орадан анча йиллар ўтган учуришиб қолди.

КАРДА ЭДИНП! Анчадан бери кўринмай қолдинг! — Қарда бўлардим, уйимизнинг рўпарасида эдим.

ХИЗМАТ-БЕМИННАТ

ТИКИШ, бичиш, дазмол босиш, супуриб-сидириш, уй-ўзгор тутиш, оёқт пилириш каби икки-чиркиларни ёш қизчаларга ўргатаман. Ўзингизни қизқитириган саволлар бўйича кеч соат 6 гача бемалол қўнғироқ қилишингиз мумкин. (Олтидан кейин хотиним ишдан қайтади).

Хўрмат билан
ПАХЛАВОНБЕК.

КАРГАШ бўйича маҳалла чемпиони Сарви хола инглиз, испан, олмон тилини ҳисобга олганда ўзининг тилда 739 хил қарғиш билади.

Яқинда у киши ичиб келган ўғлини: — Ҳа, илоийм, фақатгина маошта кун кўргур, — деб қарғайди.

У кишининг айтишлари:

ча бу энг сўнгги «мўда»-дигиси экан. Барча истовчиларга Сарви хола ўз маҳоратларини холисона ўргатадилар.

ХАБАРЛАР. бўлиб ўтган воқеалар тафсилоти, қўнғиш, таниш-билишларини тўғрисидаги ноҳус «хўшхабар»нинг яшин телигида, бутун шаҳримиз бўйлаб тарқалишни истайсизми? Унда идорамизнинг 2-қаватидаги қотиба Фитнахон Ивбогарова хизматиниғизга таппа-тайёр! Сизнинг айтган гапингиз оғзингиздан чиқиб улгурмасиданоқ у кишининг қўлмағида шахримизнинг икки миллиондан зиёд аҳолиси қўлоғига етиб бўлади. Телефон, телеграф, телефакс, телеграмма... ва бошқа теле-телелар Фитнахоннинг тилидан ҳечам ўзиб кетолмайди.

ҒАЛАТИ САВОЛ-ЖАВОБЛАР

— ХИМ, жуда хайронман, — дея юзланди эр серпан хотинига, — бор-йўғи 20 дақиқада суҳбатинг тугаб қўй қолди-я! Сенга нима бўлди? — Вой, дадаси, телефон раҳамини нотўғри терибман.

— ОФИЦИАНТ, стол устидаги дастурхонни алмаштириб турасизми, ўзи? — Бир нарса дейишим қийин, бу ерда ишлайётганимга атиги икки ой бўлди.

ТИЖОРАТЧИ оиласида: — Дадаси, ўғлингизга пул берганимиздан бўён ҳамма дарслардан фақат «Беш» олиб келяпти! — Тушган пулни ўқитувчиси билан арра қилаётгандир-да...

ИККИ оғайни суҳбатлашиб қолмишди: — Ҳамма воқеаларни олдиндан айтувчи фолбин ва башоратчиларга ишонасанми? — Бир башоратчининг уйига боргунча ишонардим. — Нега энди? — Эшитини тақиллатсам «ким у?» дейди-я!

ЖАҲЛИ чиққан қиз йигитга деди: — Роса экинга экансиз, сизга турмушга чиқмайман, Ушлаган, никоҳ узатингизми! — Майли, узатингиз қороз қутисини ҳам қайтариб берарсиз-а...

БАРЧА оила аъзолари жам бўлишиб поездда кетиб кетган экан. Бирдан кичкина Баҳодир ойисидан сўради: — Ҳозиргина ўтиб кетган станциянинг номи нимадир, оий? — Бунча кўп гапирдинг, ўғлим! Кинтоб ўқишимга ҳақиқат қилаясан.

ХИМ эсиз, билмас экансиз, кичик укам ўшанда тушиб қолувди. — ИККИНЧИ синф ўқувчи-НАЗОКАТ УСМОНОВА.

Ярамайсан

[БИР НОШУД ФАРЗАНД УСТИРГАН ОТАНИНГ АЙТАН-ЛАРИ]

Бўлмақча, болам, оқилу доно ярамайсан, Мактабда ўқиб бўлган мулло ярамайсан. Бас, шундоқ экан насубу хунарга керакмас! Бир ишни тўтишликда асло ярамайсан. Пул берсам бир сен совурис устасидирсан. Топмоқча бир, мол ила дунё ярамайсан. Дайди юрсаган нечоқ кундуз дедимки, аҳ, босган қадаминг ҳам жузла бево, ярамайсан. Бир қанча суюқ ошоналаринг тушди қамқонча, Қолдингку ўзинг ақило танҳо, ярамайсан. Хўблар била юрмоқча нечун кўп қилсан орд! Зуккопар ила бўлгани ошно ярамайсан. Қарга қани қар-қар этасан, бунча хунак сас! Бўлмақча асл бўлбунгўё ярамайсан. Босган қадаминг муңча бўлур қани разолат, Эзгулик ишни қилгани пайдо ярамайсан. Қўлда сикрет, энда арақ, антика уст-бош... Тоқай бўласан элга томошо, ярамайсан. Эс-хушинг ийиб ол-да, Мурод бўлса ҳайтдан, Йўқса бўладирсан роса расво, ярамайсан. Мурод КАЛОНХОН.

Пойинтар

● Шафтолини пўсти билан еса нима бўлади!
● Бурундан сув оқса кинолади!
● Қўли узун бўлиш учун нима қилиш керак!
● Суҳбатдошининг тўлғу юзга савромаслиғи учун нима қилиш керак!
● Оч қоринга қўйиб пишлоқ еса нима бўлади!

Сойинтар

● Хўранданнинг тирноғи қичийди.
● Икки оёқнинг ўртасига челек қўйилди.
● Доимо чивик ўшлаб юриш керак.
● Оғзини очиб тўриш керак.
● Одамнинг бели бўйилмай қолди.
Кўнунда ЁШУЛЛИ.

Бош муҳаррир Эркин ЭРНАЗАРОВ.

ҚАМИШДАН БЕЛ БОҒЛАБ

дастери бўлиб қолди. Номини ҳам, асосий иш қуроли ҳисобланмиш — кулгисини ҳам ўзгартирмади. Дастлаб 3000 нусхада чоп этилган журнал кейинчалик 600 минг нусхадан охиб кетди. Журналга ўз вақтида Ҳозир, Юнус, Комил Алимов, Зайн Саид, Хусайн Шамс, Мумтоз Муҳамедов, Аҳмад Пулат, Мирмуҳсин, Иброҳим Раҳим, Мақсуд Қориев каби кўпчак жамоат ар-абболари, шоир ва ёзувчилар муҳаррирлик қилишган.

«КҲТАРИЛГАНИМ»нинг иккинчи кўни.

— Энди, — деб ўсмоқчи-лаб гап бошладилар қайно-тамиз билангидан тўтиб, — кичкина одам эмасми... Бундан бўён кўчада юргангизда кўранки кўтариб, бошини орқага ташлаб, қоринни олдинга чиқариб юринг. Кўр-

— Нимага? — дедим гапларига тушунмай. — Бир илани биламан-ки, гапирман. Бўлмасе, менга нима? Қондаси шунақа. Кулмайдиған бўлдим. Ходимлар мени кўрса ўзини четга оладиган бўлишди... — Бу қанақаси? — деди-

— дедилар қайнотамиз гу-гурт чўли билан қўлоқларини қовлаб. — Тўра-халга қилиб бозорда юргангизми? Бозор-ўчарни ҳайдовчингиз қилсин, у ҳам маош олади ахир! Ёрғадан кечгача сизни пойллагани учун маош бермасангиз керак?

— Ҳар ким ўзининг хур-жунини ўзи кўтарарди-да, — деди қўлиб.

— Кулманг, қўв, кулманг! Қари билганини пари билмасе, деганлар... Билсангиз, қондаси шунақа.

Шу-шу бозор-ўчарни ҳайдовчим Алибек қиладиган бўлди...

— Уялинг, қўв, — дедилар ўтган кўни жигрийроларни қичиб. — Мен сизга қизимни «кино-пинога» етаклашиб юринг» деб берганмидим? Кимлигингизни биласизми ўзи? Бошлиқ ҳам хотини билан кинога киради-ми?

— Ҳа, энди озиб-ёзиб бир марта... Ундан кейин, ўзининг қонуний...

— Мени ким деб ўйлая-сиз? Мен бир оминимдимки, менга қонуний пеш қиласиз! Минбад хотинингиз билан кинога борганингизни эшитмай, хўпми? Агар хотинчангизнинг кинога тушганига келса, ана, бирорта ходмингизга икки-уч соатта жавоб берсангиз обориб-обекелади, хўпми?

— Қўйсангиз-чи, қизингизни бетона эркан билан... — Бетона-бетонаси йўқ! Қондаси шунақа...

Уста КҲПАЛ.

Мусаввир табассуми

Сўнгги тўмчи тушмагунча қўймай-ман.

Сўзсиз сурат. Илҳом Зонров чизган суратлар.

— Бунча ўқинишда узоқча бо-ролмайсан, болам.

— Иш бўлмасе-ю, ош бўлмасе, Соқийов.

— Тилингга шакар, Боқийов.

Шўхрат Субҳонов чизган суратлар.

